

CHƯƠNG TRÌNH THỜI SỰ TỔNG HỢP TIẾNG DÂN TỘC – ĐÀI PTTH BẠC LIÊU

DỰ THI LIÊN HOAN PHÁT THANH TOÀN QUỐC NĂM 2024

**CHỦ ĐỀ: NHỮNG GAM MÀU TƯƠI SÁNG TRONG ĐỜI SỐNG ĐỒNG
BÀO KHMER BẠC LIÊU**

Thực hiện:

Lời bình: Đờ Ni

Âm thanh: Anh Tuấn

Đọc lời bình: Na Vy - Phirin

Kỹ thuật: Bích Mai

Thời lượng: 29 phút 23 giây

Phát ngày 13 tháng 4 năm 2024

NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH

Na Vy: Thưa quý thính giả! Rất vui được gặp lại quý thính giả thân thương của chương trình phát thanh tiếng Khmer Đài PTTH Bạc Liêu.

Phi Rin: Mở đầu chương trình hôm nay chúng tôi xin gửi đến quý thính giả một số thông tin về đời sống kinh tế, văn hóa, xã của đồng bào Khmer trong tỉnh.

Na Vy: Tiếp theo chương trình có bài phỏng vấn với Thượng tọa Tăng Sa Vong – Phó chủ tịch thường trực Hội Đoàn kết sư sãi yêu nước tỉnh Bạc Liêu cụ thể về các lễ hội của đồng bào dân tộc Khmer.

Phi Rin: Phần cuối chương trình là phóng sự: Thơ ca Khmer trong thời kỳ đổi mới và hội nhập. Tiếp sau đây mời quý thính giả theo dõi nội dung chi tiết.

Chi tiết phóng sự

Thưa quý thính giả! chương trình phát thanh tiếng Khmer Đài PTTH Bạc Liêu đến đây là hết. Cảm ơn quý thính giả đã quan tâm theo dõi, hẹn gặp lại quý thính giả trong chương trình lần sau. Thân ái chào tạm biệt!

Nhạc mở đầu tin

Na Vy:*Những năm qua, dù còn nhiều khó khăn, nhưng các cấp, ngành của địa phương luôn dành sự quan tâm, ưu tiên thực hiện đầy đủ, kịp thời các chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước cho đồng bào dân tộc Khmer.*

Phi Rin:Hiện nay, tại các vùng có đông đồng bào dân tộc Khmer sinh sống, diện mạo phum sóc đang thay đổi từng ngày, nhất là về hạ tầng nông thôn. Nhiều tuyến đường bê tông đã được xây dựng nối liền các xóm, ấp giúp việc đi lại của người dân ngày càng thuận lợi, hàng hóa không còn chịu cảnh bị ép giá như trước. Nhà xây thay nhà lá mọc lên khắp phum sóc.

Bên cạnh đó, tỉnh cũng dành sự quan tâm đặc biệt đối với hộ có hoàn cảnh khó khăn thông qua các chương trình tín dụng ưu đãi. Theo thống kê, 5 năm qua có trên 4.000 hộ gia đình Khmer được giải ngân trên 20 tỷ đồng để có điều kiện đầu tư phát triển sản xuất và ổn định cuộc sống. Cùng với các chính sách hỗ trợ tài chính, đồng bào Khmer cũng được ưu tiên đào tạo nghề và giải quyết việc làm. Mỗi năm, tỉnh cấp hơn 190.000 thẻ bảo hiểm y tế cho người dân tộc thiểu số, giúp bà con có điều kiện chăm sóc sức khỏe, nâng cao chất lượng cuộc sống... Trung bình mỗi năm, tỉnh có gần 3.000 hộ đồng bào Khmer được công nhận thoát nghèo. Ngoài ra, tỉnh đã đưa hàng ngàn con em người Khmer đi đào tạo theo chế độ cử tuyển; sau đó phân công, bố trí việc làm cho sinh viên khi tốt nghiệp, góp phần nâng cao trình độ dân trí, tạo nguồn nhân lực chất lượng, đẩy mạnh phát triển nguồn nhân lực đồng bào dân tộc Khmer trên địa bàn.

Nhạc cắt

Phi Rin:*Xác định rõ vai trò, vị trí của người có uy tín và tầm quan trọng của công tác vận động người có uy tín trong việc thực hiện chính sách dân tộc, tôn giáo của Đảng, Nhà nước, Đảng bộ và chính quyền tỉnh đã luôn quan tâm củng cố, kiện toàn, phát huy vai trò người có uy tín trong đồng bào dân tộc Khmer.*

Na Vy:Trong thời gian qua, tỉnh rất chú trọng đến việc chăm lo, bồi dưỡng và phát huy vai trò của người có uy tín, đặc biệt là người có uy tín trong đồng bào dân thiểu số làm nòng cốt vận động toàn dân chung sức xây dựng và phát triển tỉnh nhà; Trong bối cảnh tình hình mới hiện nay đang có nhiều diễn biến phức tạp, khó lường, nhất là những vấn đề liên quan đến dân tộc, tôn giáo

cũng như tình đoàn kết của các dân tộc anh, em trong xây dựng và phát triển đất nước, do đó cần thiết phải tiếp tục phát huy vai trò của người có uy tín

Dưới sự lãnh đạo của cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp trong tỉnh, đồng bào dân tộc thiểu số phấn khởi đồng tình ủng hộ việc triển khai thực hiện nhiều chương trình, dự án, chính sách của Trung ương, của tỉnh trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Đồng bào Khmer, Hoa, Chăm... đã đoàn kết, gắn bó với nhau tích cực sản xuất, kinh doanh tham gia vào các hoạt động của MTTQ và các tổ chức chính trị, xã hội các cấp trong tỉnh. Từ đó, đời sống vật chất, tinh thần được nâng lên, góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ, chỉ tiêu phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững quốc phòng - an ninh tỉnh nhà.

Nhạc cắt

Phi Rin:*Vừa qua, tại tỉnh Trà Vinh, Liên hoan Nghệ thuật sân khấu Dù kê Khmer Nam Bộ lần thứ hai năm 2023 đã tổng kết và trao thưởng cho các tác phẩm và diễn viên xuất sắc nhất. Với phần thi diễn xuất sắc, Đoàn nghệ thuật tổng hợp Khmer thuộc Nhà hát Cao Văn Lầu, tỉnh Bạc Liêu được trao Huy chương Vàng.*

Na Vy:Liên hoan Nghệ thuật sân khấu Dù kê Khmer Nam Bộ lần thứ hai năm 2023 do Hội Nghệ sĩ sân khấu Việt Nam phối hợp UBND tỉnh Trà Vinh và Sở VH-TTDL tỉnh Trà Vinh tổ chức, là hoạt động mang tính nghề nghiệp nhằm tạo điều kiện xây dựng đời sống văn hóa vùng dân tộc Khmer Nam Bộ với mục đích bảo tồn, phát triển loại hình nghệ thuật sân khấu truyền thống của dân tộc Khmer, trong đó có Dù kê. Bên cạnh đó, đây còn là dịp để đào tạo đội ngũ sáng tác, đạo diễn, nhạc công, diễn viên kế thừa, góp phần vun bồi những hạt mầm mới, thúc đẩy sự phát triển của bộ môn nghệ thuật sân khấu truyền thống độc đáo và đặc sắc này. Kết quả, Huy chương vàng vở diễn được trao cho đơn vị Đoàn nghệ thuật tổng hợp Khmer thuộc Nhà hát Cao Văn Lầu, tỉnh Bạc Liêu với vở “Huyền thoại tình yêu” của tác giả: Thạch Thiệu, đạo diễn: NSƯT Thạch Mô Ly và 2 diễn viên Hiệu Thị Liên vai Thi Đa Tê Vy và Thạch Thia vai Chaey Via Sa Na trong vở “Huyền thoại tình yêu”. Đây là kết quả khá ấn tượng chưa có tiền lệ của Đoàn nghệ thuật Khmer tỉnh Bạc Liêu từ khi thành lập cho đến nay.

Nhạc cắt PS

Na Vy:*Nhờ sự quan tâm và chăm lo của Đảng, Nhà nước và chính quyền địa phương, đời sống đồng bào dân tộc thiểu số nói chung và đồng bào dân tộc Khmer trên địa bàn tỉnh Bạc Liêu nói riêng ngày càng khởi sắc. Qua đó, góp phần quan trọng vào việc ổn định tình hình an ninh chính trị, thực hiện thắng lợi mục tiêu tăng trưởng kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội tại địa phương.*

Phi Rin:Anh Lâm Chí Tâm ngụ khóm 4, Phường Hộ Phòng, thị xã Giá Rai, tỉnh Bạc Liêu. Do gia đình nghèo khó, nên năm 2007 anh quyết định đi xuất khẩu lao động tại Malaysia 3 năm nhờ Ngân hàng Chính sách xã hội hỗ trợ vay. Khi kết thúc hợp đồng, anh về chăm lo cho gia đình, đến năm 2014 anh lập gia đình và chọn nghề buôn bán tạp hóa để sinh kế. Nhờ chí thú làm ăn, nên anh Chí Tâm tiếp tục được tạo điều kiện vay vốn của Ngân hàng Chính sách xã hội 50 triệu đồng để phát triển kinh tế gia đình. Anh Lâm Chí Tâm - Khóm 4, Phường Hộ Phòng, thị xã Giá Rai, tỉnh Bạc Liêu vui mừng cho biết:

Band: Anh Lâm Chí Tâm (tiếng Khmer)

ND: *“Cảm ơn nhà nước nhiều lắm, ngày trước em chẳng có gì cả. Nhờ nhà nước cho vay em mới có vốn buôn bán làm ăn được như ngày hôm nay”.*

Phi Rin:Anh Trần Bảo Anh cũng ở khóm 4, Phường Hộ Phòng, thị xã Giá Rai, tỉnh Bạc Liêu. Sau khi lập gia đình được cha mẹ cho 1ha đất vuông, anh nuôi tôm quảng canh và bán tạp hóa tại nhà. Nhờ cố gắng làm ăn và dành dụm dần, nên anh đã sang thêm được 1ha đất vuông tôm nữa. Hiện thu nhập gia đình của anh Bảo Anh khoảng 8 triệu đồng trên tháng, các con được đến trường đàng hoàng, có nhà ở kiên cố, cuộc sống khá ổn định. Anh Trần Bảo Anh -khóm 4, Phường Hộ Phòng, thị xã Giá Rai, tỉnh Bạc Liêu chia sẻ mục đích của mình trong thời gian tới:

Band: Anh Trần Bảo Anh (tiếng Khmer)

ND: *“Từ khi mở đường người dân qua lại và các em đi học nhiều, nên việc buôn bán cũng được nhiều hơn. Tôi tính đường mới nếu có điện, tôi sẽ ra đó buôn bán hoặc thu mua tôm vì ngoài đó chưa có bản hàng thu mua”.*

Phi Rin:Với phương châm "Các dân tộc đều bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển", tỉnh Bạc Liêu đã tích cực lãnh đạo, chỉ đạo để triển khai thực hiện có hiệu quả việc chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho đồng bào Khmer. Hiện nay, đời sống của đồng bào Khmer cơ bản ổn định, không còn hộ thiếu đói. Ông Phan Thanh Duy- Phó chủ tịch UBND tỉnh Bạc Liêu khẳng định:

Band: Ông Phan Thanh Duy (tiếng Việt)

ND: *“ Hiện nay, tỷ lệ hộ đồng bào Khmer giảm xuống đáng kể. Đặc biệt nhiều hộ gia đình người Khmer vươn lên thoát nghèo, có mô hình làm ăn rất hiệu quả. Chúng tôi tiếp tục quan tâm đến việc bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa*

tốt đẹp của đồng bào dân tộc. Trong đó có chữ viết, ngôn ngữ và các lễ hội truyền thống”.

Phi Rin:Sau cơn đại dịch chưa từng có trong lịch sử nhân loại, tình hình kinh tế của đất nước, của tỉnh nhà Bạc Liêu đang dần khôi phục và đời sống của đồng bào Khmer cũng dần trở nên ổn định hơn./.

Nhạc cắt

Na Vy:*Thưa quý khán giả! Từ lâu chúng ta thường nghe nói chùa Khmer ngoài chức năng tín ngưỡng tôn giáo thì chùa còn là trung tâm sinh hoạt văn hóa truyền thống của đồng bào Khmer. Tuy nhiên, chúng ta chưa biết rõ về văn hóa truyền thống các lễ hội nào được tổ chức trong chùa và lễ hội nào không tổ chức tại chùa. Trong chương trình này, phóng viên Đờ Ni có cuộc trò chuyện cùng với Thượng tọa Tăng Sa Vong –Phó chủ tịch thường trực Hội Đoàn kết sư sãi yêu nước tỉnh Bạc Liêu cụ thể về vấn đề trên. Mời quý thính giả cùng theo dõi nội phỏng vấn:*

- **PV Đờ Ni:** Kính bạch Ngài! Chùa có chức năng để thực hành đạo pháp của Đức Phật, ngoài ra còn dành để làm gì nữa bạch Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Chùa là trung tâm giáo dục đào tạo nguồn nhân lực và văn hóa. Nói tóm lại con em vào chùa tu hành để hiểu biết về văn hóa Khmer và kiến thức đạo và đời nhằm đem lại lợi ích cho bản thân và xã hội.
- **PV Đờ Ni:** Chùa là nơi thanh tịnh thể thực hành đạo pháp, nhưng thực tế chùa Khmer khi lễ hội có văn nghệ rất náo nhiệt, như vậy có ảnh hưởng đến việc tu hành của các vị sư không bạch Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:**Trong các lễ hội như lễ dâng Y, lễ sen Đôn Ta, lễ dâng Bông, lễ khánh thành v.v... có văn nghệ phục vụ cho không gian náo nhiệt thêm. Một năm chỉ tổ chức 1 hoặc 2 lần như vậy cũng không có ảnh hưởng gì đâu.
- **PV Đờ Ni:**Lễ hội nào được người Khmer tổ chức tại chùa thưa Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:**Như lễ dâng Y, lễ xóa tội bốn nhân, sen Đôn Ta và lễ nhập hạ... tùy theo lễ hội mà hình thành nhiều nghi thức. Còn riêng Phật Giáo không có quy định, chùa vẫn là nơi thanh tịnh thực hành đạo pháp mà thôi, không liên quan gì đến văn nghệ. Cái này do mình tạo ra để cho không gian náo nhiệt mà thôi.

- **PV Đờ Ni:** Nếu chúng ta tách văn hóa truyền thống ra khỏi chùa có được không Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Theo quy định của Phật Giáo có một số lễ hội không thể tổ chức ngoài chùa được, một số lễ hội không thể tổ chức theo phum được. Ví dụ như lễ dâng Y, chùa mà không có vị tỳ Khuru nhập hạ cũng không tổ chức được. Lễ Sen Đôn Ta cũng không thể tổ chức theo phum được, trừ những nơi xa chùa có Sala Ten tổ chức vài ngày thì được. Còn lễ theo phum đã trở thành phong tục như lễ Óc Om-bóc, lễ Kỳ Yên thì tổ chức theo phum được. Có sự rạch ròi như vậy đó, phật tử thì vẫn hiểu chưa cần kể, tất cả cho là truyền thống Phật Giáo. Thực chất Phật Giáo có những quy định và giới hạn rất cụ thể.

PV: Cảm ơn Ngài đã dành thời gian cho cuộc phỏng vấn này!

Nhạc mở đầu phóng sự

Phi Rin: *Thơ ca Khmer luôn đồng hành cùng sự phát triển của dân tộc và trải qua nhiều thăng trầm cùng lịch sử đấu tranh giành độc lập dân tộc. trong thời kỳ đổi mới và hòa nhập, thơ ca Khmer cũng đã phát huy hết các yếu tố nghệ thuật vốn có của mình để hội nhập nhằm nâng cao giá trị tinh thần của đồng bào Khmer và bổ sung giá trị văn hóa nghệ thuật của dân tộc Việt Nam xứng tầm trong thời đại mới. Ghi nhận của phóng viên về thơ ca Khmer ở một số tỉnh có đông đồng bào Khmer sinh sống khu vực đồng bằng sông Cửu Long.*

Âm thanh hiện trường, nghệ nhân nhân dân Châu Ôn đọc thơ

ND: *“Tương truyền có chàng Thé Núc Kaha Bon-đích ở thành Perenasi/ Khi trưởng thành mong muốn đi học kiến thức ở Takka sila”; “Cầm cây bút suy ngẫm viết lời thơ/ Ngẫm nghĩ sao cho phù hợp/ Bỗng nghĩ ra câu ngắn nghĩa hay”; “Co: còn cào nhó rất nhiều ngày/ Kho: khéo tính chuyện qua dạm hỏi/ Cô: cô em gái nghĩ thế nào/ Khô: khi thấy em rồi anh quên cả thềm cơm”.*

Na Vy: Thơ ca Khmer mới đúng nghĩa là thơ ca vì khi sáng tác ra 1 bài thơ là có thể ca được ngay. Các nhà nghiên cứu văn học Khmer cho rằng: thơ ca Khmer được hình thành từ rất sớm ở khu vực Đông Nam Á và trải qua bao thăng trầm cùng lịch sử. Dân tộc Khmer rất chuộng nghệ thuật: điêu khắc, ca, họa, múa,... nhất là trong lĩnh vực thơ ca. Vì trong chất nhạc không thể thiếu chất thơ nên hàng loạt thể thơ và lối thơ được ra đời. Thời xa xưa dân tộc Khmer dù viết truyện, cổ tích, truyền thuyết, sự tích hoặc dịch từ kinh điển Pa

Ly...cũng đều được viết bằng thơ ca. Và thơ ca Khmer đã được truyền từ đời này sang đời khác bằng cả văn học viết và văn học truyền miệng.

Phi Rin: Ngày 18 tháng 11 năm 1991, Hội những người hoạt động văn hóa các dân tộc, tiền thân của Hội VHNT các DTTS Việt Nam ra đời. Đó là một làn gió mới tạo nên phong trào VHNT các DTTS toàn quốc nói chung và vùng Tây Nam bộ nói riêng. 2 tỉnh có số đông bào dân tộc Khmer đông nhất cả nước là tỉnh Sóc Trăng và Trà Vinh đã thành lập Chi hội VHNT các DTTS đầu tiên trong vùng và gặt hái được nhiều kết quả tốt đẹp về VHNT Khmer nói chung, thơ ca Khmer nói riêng. Tính đến năm 2023, toàn vùng Tây Nam bộ đã có 8 tỉnh thành lập Chi hội VHNT các DTTS VN là Sóc Trăng, Bạc Liêu, Cà Mau, Kiên Giang, An Giang, Cần Thơ, Vĩnh Long, Trà Vinh. Đây là môi trường khá thuận lợi để VHNT Khmer trong đó có thơ ca Khmer cất bay cao và bay xa. Nhạc sĩ Nông Quốc Bình – Chủ tịch Hội VHNT các DTTS Việt Nam cho biết:

Band: Nhạc sĩ Nông Quốc Bình (tiếng Việt)

ND: *“Nói như lời Thủ tướng Phạm Văn Đồng: “Công tác dân tộc thực chất là công tác văn hóa dân tộc và chính sách cán bộ dân tộc”. Bởi vì có như thế thì các dân tộc mới có thể tìm hiểu được nhau và giúp nhau tiến bộ trên con đường phát triển. Hội VHNT các DTTS thành lập từ năm 1991, tuy thời gian chưa dài nhưng đã tập hợp được một đội ngũ văn nghệ sĩ tương đối đông đảo hơn 1 nghìn hội viên trong đó có 36 thành phần dân tộc là tinh hoa VHNT của DTTS và đóng góp đáng kể vào sự nghiệp VHNT của nước nhà. Đặc biệt đối với vùng Tây nam bộ này thì vốn văn hóa dân gian, Dù Kê và các vốn khác nữa của đồng bào Khmer rất là quan trọng”.*

Na Vy: Trong 8 Chi hội trong khu vực, Chi hội VHNT các DTTS VN tỉnh Bạc Liêu là một trong những Chi hội hoạt động khá sôi nổi và hiệu quả. Ngoài những tác phẩm nghiên cứu, âm nhạc, mỹ thuật... thì tác phẩm thơ ca Khmer Bạc Liêu cũng khá phong phú về đề tài và thể thức. Năm 2014, tác giả Thạch Đờ Ni đã cho ra đời tác phẩm thơ lục bát Việt – Khmer “Nợ Quê” do NXB Văn hóa Dân tộc ấn hành được bạn đọc ủng hộ và một số bản thảo tập thơ khác của Chi hội được Hội VHNT các DTTS VN xét hỗ trợ kinh phí hàng năm. Ông Nguyễn Vũ - Nguyên Chủ tịch Liên hiệp các Hội VHNT tỉnh Bạc Liêu đánh giá:

Band: Ông Nguyễn Vũ (tiếng Việt)

ND: *“Hoạt động của Chi hội VHNT các DTTS Việt nam tỉnh Bạc Liêu trong những năm qua tôi nhận xét: hoạt động của văn nghệ sĩ, của Ban chấp*

hành rất năng động, hiệu quả và tích cực. Từ đó, các tác phẩm được thể hiện rất đa dạng, phong phú nhiều loại hình. Về văn học thơ ca, gần đây tôi thấy có điểm rất hay của hoạt động Chi hội VHNT các DTTS đó là các tập thơ song ngữ xuất hiện ngày càng nhiều hơn. Có một số tác giả hoạt động lâu năm như nhà thơ Thạch Đờ Ni, những tập thơ song ngữ như vậy sẽ làm cho đời sống hưởng thụ văn hóa của người dân tộc ngày càng phong phú. Điều hết sức đặc biệt có những tác phẩm thơ được đưa vào sự dụng giảng dạy ở trong nhà trường của địa phương”.

Phi Rin:Điều đáng ghi nhận: thơ ca Khmer là một trong những tiêu chuẩn được những người biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer chú trọng đưa vào như một lễ tất yếu để thu hút các em theo từng bài đọc, bài học. Theo nhà giáo Nhân dân Lâm Es – Nguyên phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Sóc Trăng là người khởi xướng và thực hiện tiến trình biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer từ lớp 1 đến lớp 12 cho biết: Những nội dung thơ ca đưa vào sách giáo khoa tiếng Khmer tùy vào độ tuổi của con cháu đồng bào Khmer từ nhỏ đến lớn mà thể hiện các thể loại thơ, lời thơ sao cho phù hợp theo chủ đề như gia đình, trường học, xã hội, quê hương, đất nước, con người... Nhà giáo Nhân dân Lâm Es – Nguyên phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Sóc Trăng cho biết:

Band: Nhà giáo Nhân dân Lâm Es (tiếng Khmer)

ND: *“Quan tâm đến thơ ca tiếng Khmer, chúng tôi là những người biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer khắp các tỉnh được Bộ Giáo dục và Đào tạo phân công biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer phải có thơ Khmer phù hợp theo độ tuổi và tâm lý của các em. Ví dụ sách giáo khoa Khmer tập 4: “Việt Nam quê hương ta - Việt Nam đất nước ta ơi/ Mênh mông biển lúa đâu trời đẹp hơn/Cánh cò bay lả rập rờn/ Mây mờ che đỉnh Trường Sơn sớm chiều/ Quê hương biết mấy thân yêu/ Gái trai chung sức sớm chiều dựng xây”.*”.

Na Vy:Không dừng lại ở sách giáo khoa tiếng Khmer khi phong trào thơ ca Khmer đang phát triển. Một khi tác giả thơ Khmer được trang bị cho mình vốn kiến thức cần và đủ để hội nhập sâu rộng trong xã hội thì thơ ca Khmer được phả hồn vào cả thể loại thơ ca Việt Nam. Một số tác giả có khả năng biểu đạt cũng đã đem những thể loại thơ ca Khmer tương đương như thể loại lục bát, thất ngôn... và diễn đạt ý thơ, tứ thơ, bài thơ bằng song ngữ đương cử: tập thơ “Nợ Quê” lục bát Việt – Khmer của tác giả Chim Đôn Ta tỉnh Bạc Liêu; tập thơ “Hoa Hướng Dương”; “Bước Đến Thành Công” song ngữ Việt – Khmer của Nghệ sĩ Ưu tú Sang Sét tỉnh Trà Vinh...

Đây là âm thanh tiết dạy văn học địa phương của cô Nguyễn Thị Tú Thi
- Trường THCS Long Thạnh, huyện Vĩnh Lợi, tỉnh Bạc Liêu.

Band: Cô Nguyễn Thị Tú Thi (tiếng Việt)

ND: “Danh sách tác giả văn học Bạc Liêu sau năm 1975, các em nhìn vào sách giáo khoa trang 90, ở đây chúng ta có 19 tác giả với tác phẩm đặc sắc viết về quê hương và con người Bạc Liêu. Các em chú ý cho cô tác phẩm của Thạch Đờ Ni, bút danh Chim Đôn Ta với 2 tác phẩm rất nổi tiếng là “Đôn Ta Nhớ Quê” và “Tiếng Chim Nhớ”.

Phi Rin: Với tài hoa của mình thi sĩ Khmer đã đưa cả tiếng Khmer vào thơ tiếng Việt một cách tự nhiên và rất nghệ thuật đã làm cho thơ ca Khmer tăng thêm giá trị, tính phổ biến văn hóa và sự thu hút của tác phẩm đối với người đọc. Đặc biệt là tạo được hiệu ứng khá tích cực cho việc giao lưu văn hóa trong cộng đồng dân tộc Việt Nam trong thời kỳ đổi mới và hòa nhập./.

កម្មវិធីព័ត៌មានចម្រុះភាសាជនជាតិស្ថានីយវិទ្យុទូរទស្សន៍បាកលីវ

ចូលរួមសមោសវវិទ្យុទូរទស្សន៍ប្រទេសឆ្នាំ២០២៤

បធានបទ៖ ពណ៌ស្និស្សាងក្នុងជីវភាពជនរួមខ្មែរបាកលីវ

រៀបរៀង៖ ខឿនី

ថតសម្តែង៖ អាញទ្វីង
អាន៖ ណាវី និង ភិរិន
បច្ចេកទេសថត៖ ប៊ិចម៉ាយ
ថេរៈវេលា៖ ២៨នាទីនិង២៣វិនាទី
ផ្សាយថ្ងៃទី១៣មេសាឆ្នាំ២០២៤

សង្ខេបខ្លឹមសារ៖

“ដោយជាង១៧.០០០គ្រួសារ, ប្រជាជនជាង ៧៤.០០០
នាក់ប្រជាជនខ្មែរស្មើនឹង ៧.៨% នៃចំនួនប្រជាជនខេត្តបាកលីវ។
ទោះបីជានៅទុក្ខលំបាកជាច្រើនក្តីប៉ុន្តែវិស័យនានាគ្រប់កម្រិតនៅខេត្តបាក
លីវតែងតែយកចិត្តទុកដាក់
និងផ្តល់អាទិភាពដល់ការអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញ
និងទាន់ពេលវេលានូវមាតិកាបស់បក្ស
និងគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋសម្រាប់ជនជាតិខ្មែរ។ អាស្រ័យហេតុនេះ
ជីវភាពសម្ភារៈនិងស្ថានភាពរបស់ជនរួមជាតិខ្មែរមិនបង្កង់បានលើកកម្ពស់។តាម
រយៈនោះ ជីវភាពរបស់ជនជាតិបានបង្កើតជាពណ៌យ៉ាងស្រស់ថ្លា»។

ខ្លឹមសារកម្មវិធី

Na **Vy:**ប្រិយមិត្តទាំងឡាយជាទីមេត្រី!
សែនរីករាយដែលបានវិលមកជួបប្រិយមិត្តទាំងឡាយជាទីស្នេហារបស់
កម្មវិធីវិទ្យុផ្សាយជាភាសាខ្មែរនៃស្ថានីយវិទ្យុទូរទស្សន៍ខេត្តBac Lieu។

Phi
Rin:ជាបឋមនៃកម្មវិធីថ្ងៃនេះយើងខ្ញុំសូមឧទ្ទិសនាមជូនប្រិយមិត្តទាំងឡាយនូវ
ព័ត៌មានមួយចំនួនស្តីពីជីវភាពសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌សង្គមកិច្ចរបស់ជនរួមជាតិ
ខ្មែរក្នុងខេត្ត។

Na Vy:បន្តឱ្យកម្មវិធីមានបទសម្ភាសន៍ជាមួយព្រះតេជគុណTăng Sa
Vong អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍នៃសមាគមសាមគ្គីព្រះសង្ឃស្នេហាជាតិខេត្តBac
Lieu ជាក់ស្តែងអំពី ពិធីបុណ្យរបស់ជនរួមជាតិខ្មែរ។

Phi **Rin:**ទីបញ្ចប់នៃកម្មវិធីគឺបទយកការណ៍ស្តីអំពី៖
សិល្បៈកំណាព្យខ្មែរក្នុងសម័យផ្លាស់ថ្មីនិងរួមបញ្ចូល។

តទៅនេះសូមអញ្ជើញប្រិយមិត្តទាំងដាក់ទាំងឡាយតាមដានខ្លឹមសារលំអិតនៃ កម្មវិធី។

Chi tiết phóng sự

Na

Vy: ប្រិយមិត្តទាំងឡាយជាទីមេត្រី! កម្មវិធីវិទ្យុផ្សាយជាភាសាខ្មែរនៃស្ថានីយ៍វិទ្យុ ទូរទស្សន៍ខេត្តBạc Liêu

មកដល់ពេលនេះចាប់តែប៉ុណ្ណេះ។ សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះប្រិយមិត្តទាំងឡាយដែលបានយកចិត្តទុកដាក់តាមដានស្តាប់។ សន្យាជួបវិញនៅកម្មវិធីលើក ក្រោយទៀត។ សូមជម្រាបលា។

Nhạc mở đầu tin

Na

Vy: **ប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមកទោះជានៅទុក្ខលំបាកច្រើនប៉ុន្តែគណៈផ្នែកវិស័យនានា របស់ភូមិសាស្ត្រតែងយកចិត្តទុកដាក់អាទិភាពអនុវត្តគ្រប់គ្រាន់ទាន់ពេល វេលានូវគោលមាគ៌ារបស់បក្ស នយោបាយរបស់រដ្ឋសម្រាប់ជនរួមជាតិខ្មែរ។**

Phi

Rin: សព្វថ្ងៃនៅតាមតំបន់មានជនរួមជាតិខ្មែររស់នៅកុះករទិដ្ឋភាពភូមិស្រុក បានផ្លាស់ប្តូរពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ។ ជាពិសេសគឺហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅជនបទ។ ផ្លូវបេតុងច្រើនខ្សែ បានកសាងតភ្ជាប់ជាមួយភូមិជួយឱ្យការធ្វើដំណើរដឹកមុខទំនិញរបស់ប្រជាជន កាន់តែងាយស្រួល មិននៅរងសម្ពាធបន្ទោកតម្លៃដូចមុន។ ផ្ទះក្បឿងផ្លាស់ឱ្យផ្ទះស្លឹក ផុសឡើងពេញភូមិស្រុក។

ទន្ទឹមនឹងនោះខេត្តក៏ចំណាយការយកចិត្តទុកដាក់ពិសេសចំពោះគ្រួសារ មានស្ថានភាពទុក្ខលំបាកតាមរយៈកម្មវិធីឥណទានអាទិភាព។

យោងតាមស្ថិតិប្រាំឆ្នាំកន្លងមានជាង 4.000 គ្រួសារខ្មែរបានបើកថវិកាជាង ២០ពាន់លានដុល្លារដើម្បីមានលក្ខណៈវិនិយោគទុនអភិវឌ្ឍន៍ការបង្កបង្កើនផល ហើយលំនឹងជីវភាពរួមជាមួយគោលនយោបាយឧបត្ថម្ភហិរញ្ញវត្ថុជនរួមជាតិ ខ្មែរក៏បានអាទិភាពបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនិងដោះស្រាយការងារធ្វើដែរ។

រាល់ឆ្នាំខេត្តផ្តល់ប័ណ្ណធានារ៉ាប់រងសុខាភិបាលជាង 190.000

ច្បាប់ឱ្យជនរួមជាតិភាគតិច, ជួយឱ្យបងប្អូនមានលក្ខណៈថែទាំសុខភាព, លើកកម្ពស់គុណភាពរស់នៅ។ ជាមធ្យមមួយឆ្នាំខេត្តមានជិត 3.000

គ្រួសារជនរួមជាតិខ្មែរបានទទួលស្គាល់ឆ្លងផុតពីភាពក្រីក្រ។

Nhạc cắt

Phi

Rin: **កំណត់ច្បាស់តួនាទី**

ទីតាំងរបស់អ្នកមានកិត្យានុភាពនិងសារៈសំខាន់នៃសកម្មភាពចលនាអ្នកមា

នកិត្យានុភាពក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយជនជាតិសាសនារបស់បក្សរដ្ឋបក្សភាគនិងរដ្ឋអំណាចខេត្តតែងយកចិត្តទុកដាក់ពង្រឹងពង្រីកតួនាទីរបស់អ្នកមានកិត្យានុភាពក្នុងជនរួមជាតិខ្មែរ។

Na

Vy:ពេលកន្លងហើយខេត្តយកចិត្តទុកដាក់ណាស់ដល់ការថែទាំបំប៉ននិងពង្រីកតួនាទីរបស់អ្នកមានកិត្យានុភាពជាពិសេសគឺអ្នកមានកិត្យានុភាពក្នុងជនជាតិភាគតិចធ្វើជាស្នូលចលនាទូទាំងប្រជាជនរួមកម្លាំងកសាងនិងអភិវឌ្ឍន៍ខេត្ត។

ក្នុងបរិបទស្ថានការណ៍ថ្មីសព្វថ្ងៃកំពុងមានការវិវត្តយ៉ាងស្អាតស្អាញពិបាកប៉ាន់ស្មានជាពិសេសគឺបញ្ហាទាក់ទងដល់ជនជាតិសាសនាក៏ដូចជាសាមគ្គីភាពរវាងជនជាតិជាបងប្អូនក្នុងការកសាងនិងអភិវឌ្ឍន៍ទឹកដីហេតុនោះ

ចាំបាច់ត្រូវបន្តពង្រីកតួនាទីរបស់អ្នកមានកិត្យានុភាព។

ក្រោមការដឹកនាំរបស់គណបក្ស, រដ្ឋអំណាច, រណសិរ្សមាតុភូមិវៀតណាមគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ក្នុងខេត្ត, ជនជាតិភាគតិចរីករាយស្រុះចិត្តគាំទ្រការផ្សព្វផ្សាយអនុវត្តច្រើនកម្មវិធីគម្រោងការគោលនយោបាយរបស់មជ្ឈមរបស់ខេត្តក្នុងតំបន់ជនជាតិភាគតិច។ ជនរួមជាតិខ្មែរ, ចិន, ចាម, បានសាមគ្គីរួមបាច់ជាមួយគ្នាសកម្មភាពបង្កបង្កើនផល លក់ដូរ, ចូលរួមរាល់សកម្មភាពរបស់រណសិរ្សនិងអង្គការនយោបាយសង្គមគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ក្នុងខេត្ត។ តាមនោះជីវភាពសម្ភារៈស្មារតីបានលើកកម្ពស់, រួមចំណែកអនុវត្តយកជ័យជំនះរាល់ភារកិច្ច បមាណីអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គម, រក្សាភ្ជាប់ការពារមាតុភូមិសន្តិសុខក្នុងខេត្ត។

Nhạc cắt TS

Phi Rin: ថ្មីៗនេះ នៅខេត្ត Trà Vinh, មហោស្រពសិល្បៈនាដសាស្ត្រយូរកេរខ្មែរភាគខាងត្បូងលើកទី ២ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ បានបូកសរុប និងជូនរង្វាន់ឱ្យ វណ្ណកម្ម និងតារាសម្តែងស្នើម។ ដោយការសម្តែងដ៏ល្អឥតខ្ចោះ ក្រុមសិល្បៈចម្រុះខ្មែរបិតក្នុងរោងមហោស្រព Cao Văn Lầu, ខេត្ត Bạc Liêu បានទទួលមេដាយមាស។

Na Vy:មហោស្រពសិល្បៈនាដសាស្ត្រយូរកេរខ្មែរភាគខាងត្បូងលើកទី២ ឆ្នាំ២០២៣ បានសមាគមសិល្បករនាដសាស្ត្រវៀតណាមសហការជាមួយគណៈកម្មាធិការប្រជាជនខេត្ត Trà Vinh និងមន្ទីរវប្បធម៌កីឡានិងទេសចរណ៍ខេត្ត Trà Vinh ចាត់ចែងឡើង, ជាសកម្មភាពប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈដើម្បីបង្កលក្ខណៈកសាងជីវភាពវប្បធម៌តំបន់ជនជាតិខ្មែរភាគខាងត្បូង ដោយគោលបំណងអភិរក្ស

ពង្រីកផ្សាយទម្រង់សិល្បៈនាដសាស្ត្រប្រពៃណីរបស់ជនជាតិខ្មែរក្នុងនោះមានប្ប
រកេរដងដែរ។ ទន្ទឹមនឹងនោះ

នេះក៏ជាឱកាសដើម្បីបញ្ឈប់បណ្តាលកងជួរអ្នកនិពន្ធ អ្នកដឹកនាំរឿង តន្ត្រីករ
តារាសម្តែងជំនាន់ក្រោយ រួមចំណែកក្នុងការបំពេញបំពេញត្រាប់ពូជថ្មី

ជម្រុញការអភិវឌ្ឍន៍ទម្រង់សិល្បៈនាដសាស្ត្របុរាណវិសេសវិសាលនេះ។

លទ្ធផលមេដាយមានសម្រាប់រឿងល្ខោនបានជូនអង្គភាពសិល្បៈចម្រុះខ្មែរចំ
ពុះរោងមហាស្រព Cao Văn Lầu, ខេត្ត Bạc Liêu ដោយរឿង
"ជ័យវាសនាធិតាទេវី" ដោយអ្នកនិពន្ធ៖ Thạch Thiệu, អ្នកដឹកនាំរឿង៖
សិល្បករឆ្នើម Thạch Mô Ly និង តួសម្តែងពីរនាក់គឺ Hiệu Thị Liên
ជាតួធិតាទេវី និង Thạch Thia ជាតួជ័យវាសនា ក្នុងរឿង
"ជ័យវាសនាធិតាទេវី"។ នេះជាលទ្ធផលដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ដែលមិនធ្លាប់មាន
របស់ក្រុមសិល្បៈចម្រុះ ខ្មែរខេត្ត Bạc Liêu តាំងពីពេលបង្កើតរហូតមកដល់ពេល
នេះ។

Nhạc cắt PS

Na Vy: អាស្រ័យការយកចិត្តទុកដាក់និងថែទាំរបស់បក្សរដ្ឋនិងរដ្ឋអំ
ណាចក្រមិសាស្ត្រ

ជីវភាពរបស់ជនជាតិភាគតិចនិយាយរួមនិងជនរួមជាតិខ្មែរក្នុងខេត្ត
និយាយដោយ ឡែកមួយថ្ងៃកាន់តែរីកសម្រស់។

តាមរយៈនោះរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការលំនឹងស្ថានភាពសន្តិសុខនយោបា
យអនុវត្តយកជោគជ័យជំនះគោលដៅកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនិងធានាសុខុមាលភា
ពសង្គមប្រចាំភូមិសាស្ត្រ។

Phi Rin: បង Lâm Chí Tâm នៅអនុសង្កាត់ទី៤ សង្កាត់ Hộ
Phòng ទីរួមខេត្ត Giá Rai, ខេត្ត Bạc Liêu។ ដោយសារគ្រួសារក្រទើបឆ្នាំ ២០០៧
គាត់បានសម្រេចចិត្តទៅនីហ៍វណ្ណពលកម្មនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ៣ ឆ្នាំ
អាស្រ័យធនាគារ គោលនយោបាយ សង្គមឧបត្ថម្ភឱ្យបុរស។ ពេលកុងត្រាចប់
គាត់លិលមកថែទាំគ្រួសារ, ឆ្នាំ ២០១៤ គាត់រៀបការ
ហើយសម្រេចចិត្តជម្រើសមុខរបរលក់សារព័ត៌មាន

ដើម្បីអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ។ ដោយព្យាយាមធ្វើការរកស៊ី,
មានស្មារតីឈានឡើងស្ទើរទ្រាំទុក្ខ

លំបាក,

រដ្ឋអំណាចក្រមិសាស្ត្របានឧទ្ទេសនាមជាមួយធនាគារគោលនយោបាយសង្គម
ឱ្យបុរសដើមទុន 50 លានដុល្លារ សម្រាប់ អភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ។ បង Lâm Chí
Tâm នៅអនុសង្កាត់ទី៤ សង្កាត់ Hộ Phòng ទីរួមខេត្ត Giá Rai, ខេត្ត Bạc
Liêu ឱ្យដឹងថា៖

Band: Lâm Chí Tâm (tiếng Khmer)

ND: “Cảm ơn nhà nước nhiều lắm, ngày trước em chẳng có gì cả. Nhờ nhà nước cho vay em mới có vốn buôn bán làm ăn được như ngày hôm nay”.

បង Trần Bảo Anhនៅអនុសង្កាត់ទី៤.សង្កាត់ Hộ Phòngទី៣រួមខេត្តGiá Rai,ខេត្ត Bạc Liêu។ ក្រោយរៀបការរួច ឪពុកម្តាយបានឱ្យដីពន្លា១ហិកតា គាត់ចិញ្ចឹមបង្កាប្រពលវប្បកម្មនិងលក់សារពើភ្នំនៅផ្ទះ។ អស់មួយរយៈពេល ខិតខំបូកនិង ស្មារតីប្រិតសំចៃ គាត់ទិញដីពន្លា១ហិកតាទៀត។ បច្ចុប្បន្ន ប្រាក់ចំណូលក្នុងគ្រួសារប្រមាណ ៨លានដុល្លារ ក្នុងមួយខែ កូនបានរៀនសូត្រត្រឹមត្រូវ មាននៅផ្ទះរឹងមាំ ជីវភាពនឹងនរសមគួរ។បង Trần Bảo Anh នៅអនុសង្កាត់ទី៤.សង្កាត់ Hộ Phòngទី ៣រួមខេត្តGiá Rai,ខេត្ត Bạc Liêu ឱ្យដឹងថា៖

Band: Anh Trần Bảo Anh (tiếng Khmer)

ND: “Từ khi mở đường người dân qua lại và các em đi học nhiều, nên việc buôn bán cũng được nhiều hơn. Tôi tính đường mới nếu có điện, tôi sẽ ra đó buôn bán hoặc thu mua tôm vì ngoài đó chưa có bản hàng thu mua”.

Phi Rin:ដោយទិសស្លោក “ជាតិសាសន៍ស្មើ ភាពគ្នា សាមគ្គី គោរព និងជួយគ្នារួមអភិវឌ្ឍ”ខេត្តBac Liêu បានសកម្មដឹកនាំចង្អុលការ ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយ អនុវត្តន៍មានលទ្ធផល ការថែទាំជីវភាពសម្ភារៈ សារតិជនឱ្យជនរមជាតិខែរ។

សព្វថ្ងៃជីវភាពរបស់ជនរួមជាតិខ្មែរជាសាវ័ន្តបានធូលធាន, គ្មាននៅ

គ្រួសារខ្លះខាតអត់ឃ្លានឡើយ។លោក Phan Thanh Duy

អនុប្រធានគណៈកម្មាធិការប្រ ជាជនខេត្តBạc Liêu អះអាងថា៖

Band: Ông Phan Thanh Duy (tiếng Việt)

ND: “បច្ចុប្បន្ន អត្រាគ្រួសារខ្មែរក្រចយចុះសមគួរ។ ជាពិសេស គ្រួសារខ្មែរជាច្រើនបានឈានឡើងឆ្លងពីភាពក្រីក្រ មានទម្រង់ធ្វើការកសិមានលទ្ធផលណាស់។ យើងខ្ញុំបន្តយកចិត្តទុកដាក់ដល់ ការអភិរក្សនិងពង្រីកផ្សាយរាល់ តម្លៃវប្បធម៌ល្អប្រសើរបស់ជនជាតិ។ ក្នុងនោះមានអក្សរ ភាសា និងពិធីបុណ្យប្រពៃណី”។

Phi

Rin: បន្ទាប់ពីជំងឺរាតត្បាតដែលមិនធ្លាប់មានក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ទឹកដី និងខេត្តកំពុងស្តារឡើងវិញជាលំដាប់ហើយជីវភាពរបស់ជនរួមជាតិខ្មែរក៏កាន់តែប្រសើរឡើងជាលំដាប់ដែរ។

Nhạc cắt

Na Vy:ប្រិយមិត្តទាំងឡាយជាទីមេត្រី! ជាយូរណាស់មកហើយ យើងតែងឮគេនិយាយថា វត្តខ្មែរក្រៅពីសមត្ថកិច្ចជំនឿសាសនា វត្តនៅជាមជ្ឈមណ្ឌលប្រជុំជីវភាពរបស់ប្រពៃណីរបស់ខ្មែរទៀតផង។

ប៉ុន្តែយើងមិនទាន់ដឹងច្បាស់ពីរបៀបប្រពៃណីបុណ្យទានណាបានចាត់ចែងក្នុងវត្តហើយបុណ្យ ទានណាមិនអាចចាត់ចែងក្នុងវត្តបាន។ ក្នុងកម្មវិធីនេះ អ្នកយកព័ត៌មានខ្មែរ បានមានពេលសន្ទនាជាមួយព្រះតេជគុណតាំងសាវ័ង្ស អនុប្រធានប្រចាំការ

សមាគមសាមគ្គីព្រះសង្ឃស្នេហាជាតិខេត្តបាគលីរជាក់ស្តែងពីបញ្ហាខាងលើ សូមអញ្ជើញប្រិយមិត្តទាំងឡាយតាមដានដូចតទៅ៖

- **PV ប្រធាន:** Kính bạch Ngài! Chùa có chức năng để thực hành đạo pháp của Đức Phật, ngoài ra còn dành để làm gì nữa bạch Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Chùa là trung tâm giáo dục đào tạo nguồn nhân lực và văn hóa. Nói tóm lại con em vào chùa tu hành để hiểu biết về văn hóa Khmer và kiến thức đạo và đời nhằm đem lại lợi ích cho bản thân và xã hội.
- **PV ប្រធាន:** Chùa là nơi thanh tịnh thể thực hành đạo pháp, nhưng thực tế chùa Khmer khi lễ hội có văn nghệ rất náo nhiệt, như vậy có ảnh hưởng đến việc tu hành của các vị sư không bạch Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Trong các lễ hội như lễ dâng Y, lễ sen Đôn Ta, lễ dâng Bông, lễ khánh thành v.v... có văn nghệ phục vụ cho không gian náo nhiệt thêm. Một năm chỉ tổ chức 1 hoặc 2 lần như vậy cũng không có ảnh hưởng gì đâu.
- **PV ប្រធាន:** Lễ hội nào được người Khmer tổ chức tại chùa thưa Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Như lễ dâng Y, lễ xá tội bốn nhân, sen Đôn Ta và lễ nhập hạ... tùy theo lễ hội mà hình thành nhiều nghi thức. Còn riêng Phật Giáo không có quy định, chùa vẫn là nơi thanh tịnh thực hành đạo pháp mà thôi, không liên quan gì đến văn nghệ. Cái này do mình tạo ra để cho không gian náo nhiệt mà thôi.
- **PV ប្រធាន:** Nếu chúng ta tách văn hóa truyền thống ra khỏi chùa có được không Ngài?
- **Thượng tọa Tăng Sa Vong:** Theo quy định của Phật Giáo có một số lễ hội không thể tổ chức ngoài chùa được, một số lễ hội không thể tổ chức theo phum được. Ví dụ như lễ dâng Y, chùa mà không có vị tỷ Khuru nhập hạ cũng không tổ chức được. Lễ Sen Đôn Ta cũng không thể tổ chức theo phum được, trừ những nơi xa chùa có Sala Ten tổ chức vài ngày thì được. Còn lễ theo phum đã trở thành phong tục như lễ Óc Om-bóc, lễ Kỳ Yên thì tổ chức theo phum được. Có sự rạch ròi như vậy đó, Phật tử thì vẫn hiểu

chưa cần kể, tất cả cho là truyền thống Phật Giáo. Thực chất Phật Giáo có những quy định và giới hạn rất cụ thể.
PV: Cảm ơn Ngài đã dành thời gian cho cuộc phỏng vấn này!

Nhạc mở đầu phóng sự

Phi

Rin: សិល្បៈកំណាព្យតែងអមដំណើរជាមួយការអភិវឌ្ឍន៍របស់ជនជាតិ
ហើយឆ្លងកាត់តាមការលិចអណ្តែតជាមួយប្រវត្តិសាស្ត្រ
តស៊ូដណ្តើមយកឯករាជ្យជាតិ។ ក្នុងសម័យផ្លាស់ថ្មីនិងរួមបញ្ចូល,
សិល្បៈកំណាព្យខ្មែរក៏បានពង្រីកអស់ កត្តាសិល្បៈដែលមានស្រាប់របស់ខ្លួន
សម្រាប់រួមបញ្ចូលដើម្បី លើកកម្ពស់តម្លៃស្មារតីរបស់ជនជាតិខ្មែរ
និងបំពេញបន្ថែមតម្លៃវប្បធម៌សិល្បៈរបស់ជនជាតិវៀតណាម
ស័កសមនិងយុគៈសម័យថ្មី។
កំណត់ត្រារបស់អ្នកយកព័ត៌មានអំពីសិល្បៈកំណាព្យខ្មែរ តាមខេត្តមួយចំនួន
មានជនជាតិខ្មែររស់នៅកុះករនៅតំបន់ដែនដីសណ្តរទន្លេ Cửu Long ។

Âm thanh hiện trường, nghệ nhân nhân dân Châu Ôn đọc thơ

ND: “*Tương truyền có chàng Thé Núc Kaha Bon-dịch ở thành Perenasi/ Khi trưởng thành mong muốn đi học kiến thức ở Takka sila*”;
“*Cầm cây bút suy ngẫm viết lời thơ/ Ngẫm nghĩ sao cho phù hợp/ Bỗng nghĩ ra câu ngắn nghĩa hay*”; “*Co: còn cào nhó rất nhiều ngày/ Kho: khéo tính chuyện qua dạm hỏi/ Cô: cô em gái nghĩ thế nào/ Khô: khi thấy em rồi anh quên cả thềm cơm*”.

Na Vy: កំណាព្យខ្មែរទើបពិតជាសិល្បៈកំណាព្យ ព្រោះតែងកំណាព្យហើយ
អាចច្រៀងបានភ្លាម។ អ្នកស្រាវជ្រាវអក្សរសិល្បៈខ្មែរចាត់ថាៈ
កំណាព្យខ្មែរបានបង្កើតជាយូរលង់មកហើយនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ហើយបានឆ្លងកាត់តាមការលិចអណ្តែតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ។
ជនជាតិខ្មែរចូលចិត្តសិល្បៈណាស់ដូចជាៈ រចនាចម្រៀង គូរគំនូរ រាំបាំជាដើម
ជាពិសេសវិស័យសិល្បៈកំណាព្យ។ដោយសារតែតន្ត្រីមិនអាចខ្វះកំណាព្យ
ទើបមានប្រភេទនិងបែបបទកំណាព្យបានកើតឡើង។ កាលសម័យបុរាណ
ជនជាតិខ្មែរមិនថាសរសេររឿង រឿងនិទាន រឿងព្រេង
ឬបកប្រែពីគុម្ពីរបាលីជាដើមសុទ្ធតែ សរសេរជាកំណាព្យ។ហើយសិល្បៈកំណាព្យ
ខ្មែរបានផ្ទេរបន្តពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់តាមរយៈអក្សរសិល្បៈសំណេរ និង
ផ្ទាល់មាត់។

Phi

Rin: ថ្ងៃទី១៨ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ១៩៩១,សមាគមអ្នកធ្វើសកម្មភាពវប្បធម៌ជនជាតិ,

ជាដើមកំណើតនៃសមាគម

អក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមបានបង្កើត។

នោះគឺជាជំនោរថ្មីបង្កើតជាចលនាអក្សរ

សិល្ប៍

បណ្តាជនជាតិភាគតិចទូទាំងប្រទេសនិយាយរួមនិងតំបន់ខាងលិចនៃភូមិភាគខាងត្បូងនិយាយ

ដោយឡែក។

២ខេត្តដែលមានជនជាតិខ្មែររស់នៅច្រើនជាងគេទូទាំងប្រទេសគឺខេត្តSóc

Trăng

និង

Trà

Vinh

បានបង្កើតសាខាសមាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចដំបូងក្នុងតំបន់ហើយសម្រេចបាន

ច្រើនលទ្ធផលយ៉ាងល្អប្រសើរពីអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរនិយាយរួម,កំណាព្យខ្មែរនិយាយ

ដោយឡែក។

គិតដល់

ឆ្នាំ២០២៣,

ទូទាំងតំបន់ខាងលិចនៃភូមិភាគខាងត្បូងមាន៨ខេត្តបានបង្កើតសាខាស

មាគមអក្សរសិល្ប៍ បណ្តាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមគឺខេត្តSóc Trăng, Bạc

Liêu, Cà Mau, Kiên Giang, An Giang, Cần Thơ, Vĩnh Long, Trà Vinh។

នេះជាបរិស្ថានងាយស្រួលសម្រាប់អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរក្នុងនោះមានសិល្បៈកំណាព្យ

សាយភាយនិងរីកចំរើន។ តន្ត្រីករ Nông Quốc Bình ប្រ

ធានសមាគមអក្សរសិល្ប៍ជនជាតិភាគតិចវៀតណាមឱ្យដឹងថា៖

Band: Nhạc sĩ Nông Quốc Bình

ND: “តាមសំនើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី Pham Văn Đồng៖

“ការងារជនជាតិធាតុពិតជាការងារវប្បធម៌ ជនជាតិ

និងគោលនយោបាយកម្ពុជាបានជនជាតិ”។

ព្រោះមានតែដូច្នេះ

ទើបបណ្តាជនជាតិ

អាចស្វែងយល់គ្នាទៅវិញទៅមកបានហើយជួយគ្នាលើមាត់អភិវឌ្ឍន៍បាន។ស

មាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចបានបង្កើតឡើងពីឆ្នាំ1991។

ទោះជាពេលមិនទាន់យូរប៉ុន្មានក្តីតែបានប្រមូលផ្តុំកងជួរ

សិល្បករច្រើនកុះករដោយសមាជិកជាង1ពាន់នាក់ ក្នុងនោះមាន៣៦ជនជាតិ

ដែលជាទីកងមនៃអក្សរ

សិល្ប៍

របស់ជនជាតិភាគតិចហើយរួមចំណែកសមគួរក្នុងបុព្វហេតុអក្សរសិល្បៈបរម

សជាតិ។ ជាពិសេស

ចំពោះតំបន់ខាងលិចនៃភូមិភាគខាងត្បូង

ប្រភពវប្បធម៌ប្រជាប្រិយ

យូរកេរនិងប្រភពឯទៀត

របស់ជនរួមជាតិ

ខ្មែរគឺពិសេសណាស់”។

Na

Vy:ក្នុងចំណោម៨សមាគមក្នុងតំបន់

សាខាសមាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមខេត្ត Bạc Liêu

ជាសា សមាគមមួយក្នុងចំណោមសាខាសមាគមធ្វើសកម្មភាពពុះពោរ និងមានលទ្ធផល។ ក្រៅពីអត្ថបទស្រាវជ្រាវ តន្ត្រី វិចិត្រសិល្បៈ ជាដើមបទនិពន្ធកំណាព្យខ្មែរខេត្តBac Liêu ក៏សម្បូរពីប្រធានបទ និងរូបភាព។ ឆ្នាំ 2014 អ្នកនិពន្ធ Thạch Đò Niបានបោះពុម្ពផ្សាយកំណាព្យវៀតណាម-

ខ្មែរ"បំណុលភូមិស្រុក"ដោយអាគារបោះពុម្ពវប្បធម៌ជនជាតិផ្តល់សិទ្ធិទទួលបានការគាំទ្រពីអ្នកអានហើយកម្រងកំណាព្យមួយចំនួនឯទៀតរបស់សាខាសមាគមបានសមាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមពិនិត្យឧបត្ថម្ភថវិកាប្រចាំឆ្នាំ។ លោក Nguyễn Vũ អតីតប្រធានសម្ព័ន្ធភាពសមាគមអក្សរសិល្ប៍ខេត្តBac Liêu វាយតម្លៃថា៖

Band: Ông Nguyễn Vũ

ND: "សកម្មភាពរបស់សាខាសមាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិចវៀតណាមនៅខេត្ត Bac Liêuប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមក ខ្ញុំវាយតម្លៃថា៖ សកម្មភាពរបស់សិល្បកររបស់គណប្រតិបត្តិវៀសវែរមានលទ្ធផល និងសកម្មណាស់។ តាមរយៈនោះ បទនិពន្ធសម្តែងបាន សម្បូរបែប ដោយប្រភេទជាច្រើន។ អំពីអក្សរសិល្ប៍កំណាព្យថ្មីៗនេះ ខ្ញុំឃើញចំណុចពូកែរបស់សកម្មភាពសាខាសមាគមអក្សរសិល្ប៍បណ្តាជនជាតិភាគតិច នោះគឺ កម្រងកំណាព្យពីរភាសាមួយថ្ងៃកាន់តែច្រើនឡើង។ មានអ្នកនិពន្ធមួយចំនួនដែលធ្វើសកម្មប្បវត្ត ដូចជាកវីThạch Đò Ni, កម្រងកំណាព្យពីរភាសាបែបនេះនឹងធ្វើការទទួលអារម្មណ៍វប្បធម៌របស់ជនជាតិភាគតិចកាន់តែសម្បូរបែប។ ប្រការដែលពិសេសគឺមាន អត្ថបទកំណាព្យបានយកទៅបង្រៀននៅតាមសាលារៀនក្នុងស្រុក»។

Phi Rin:ប្រការគួរកត់សម្គាល់គឺ៖ សិល្បៈកំណាព្យខ្មែរ គឺជាស្តង់ដារមួយដែលបានអ្នករៀបរៀងសៀវភៅសិក្សាភាសាខ្មែរចាប់អារម្មណ៍បញ្ចូលដូចជាកត្តាចាំបាច់ ដើម្បីទាក់ទាញសិស្សស្រីត្រូវអានតាមមេរៀននីមួយៗ។ បើតាមគ្រូបង្រៀនប្រជាជនឡើយអេ៖ អតីតនាយករងមន្ទីរអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលខេត្តSóc Trăngជាអ្នកផ្តួចផ្តើម និងអនុវត្តដំណើរការចងក្រងសៀវភៅសិក្សាភាសាខ្មែរពីថ្នាក់ទី ១ ដល់ទី ១២ ឲ្យដឹងថា៖ ខ្លឹមសារកំណាព្យ ដាក់បញ្ចូលក្នុងសៀវភៅសិក្សាភាសាខ្មែរអាស្រ័យទៅតាមវ័យរបស់កូនខ្មែរ ពីតូចដល់ធំ នឹងសម្តែងប្រភេទកំណាព្យពាក្យកំណាព្យយ៉ាងណាឱ្យសមស្រប តាមប្រធានបទ ដូចជា គ្រួសារ សាលារៀន

សង្គម ស្រុកកំណើតប្រទេសជាតិ មនុស្សជាដើម។ គ្រូបង្រៀនប្រជាជន ឡើងអេះ អតីតនាយករងមន្ទីរ អប់រំបណ្តុះបណ្តាលខេត្តស្រុកត្រាំងឱ្យដឹងថា៖

Band: Nhà giáo Nhân dân Lâm Es

ND: “Quan tâm đến thơ ca tiếng Khmer, chúng tôi là những người biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer khắp các tỉnh được Bộ Giáo dục và Đào tạo phân công biên soạn sách giáo khoa tiếng Khmer phải có thơ Khmer phù hợp theo độ tuổi và tâm lý của các em. Ví dụ sách giáo khoa Khmer tập 4: “Việt Nam quê hương ta - Việt Nam đất nước ta ơi/ Mênh mông biển lúa đâu trời đẹp hơn/Cánh cò bay lả rập rờn/ Mây mờ che đỉnh Trường Sơn sớm chiều/ Quê hương biết mấy thân yêu/ Gái trai chung sức sớm chiều dựng xây”.”.

Na Vy:មិនបង្អង់ត្រឹមសៀវភៅសិក្សាភាសាខ្មែរ ពេលចលនាកំណាព្យខ្មែរ កំពុងរីកចម្រើន។ ពេលកវីខ្មែរបានបំពាក់ចំណេះដឹងចាំបាច់

និងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរួមបញ្ចូលទូលំទូលាយក្នុងសង្គម កំណាព្យខ្មែរនឹង

បានបញ្ចូលព្រលឹងទៅក្នុងប្រភេទកំណាព្យវៀតណាម។

កវីមួយចំនួនដែលមានសមត្ថភាពតែង

ក៏បាន

យកប្រភេទសិល្បៈកំណាព្យខ្មែរប្រហាក់ប្រហែលគ្នាដូចជាប្រភេទកំណាព្យពាក្យ ប្រាំមួយប្រាំបី ប្រភេទពាក្យប្រាំពីរជាដើម

ហើយនិពន្ធជាកំណាព្យពីរភាសាដូចជា៖ កម្រងកំណាព្យ «បំណុលភូមិស្រុក»។

ពាក្យប្រាំមួយ ប្រាំបី ភាសា វៀតណាម-ខ្មែរ របស់អ្នកនិពន្ធ សត្វដូនតា

ខេត្តBạc Liêu; កម្រងកំណាព្យ "ផ្កាឈូកវត្ត"; "ជំហានដើម្បីសម្រេច"

ភាសាវៀតណាម-ខ្មែរ ដោយសិល្បករឆ្នើមSang Sét ខេត្តត្រាវិញ ជាដើម។

នេះជាសម្លេងក្នុងម៉ោងបង្រៀនអក្សរសិល្ប៍ក្នុងភូមិសាស្ត្រ

របស់អ្នកគ្រូNguyễn Thị Tú Thi សាលាអនុវិទ្យា ល័យLong Thanh, ស្រុកVinh Lợi, ខេត្តBạc Liêu។

Band: Cô Nguyễn Thị Tú Thi

ND: “បញ្ជីឈ្មោះអ្នកនិពន្ធអក្សរសិល្ប៍ខេត្ត Bạc Liêu ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៥ ឬនៗមើលក្នុងសៀវភៅសិក្សានៅទំព័រទី៩០នៅទីនេះយើងឃើញមានអ្នកនិពន្ធ

១៩នាក់ដោយបទនិពន្ធពិសេសដែលសរសេរអំពីមាតុភូមិ និងមនុស្ស Bạc

Liêu ។ឬនៗចាប់អារម្មណ៍បទនិពន្ធរបស់

Thạch

Đò

Ni, នាមនិពន្ធសត្វដូនតាដោយ២វណ្ណកម្មដ៏ល្បីគឺ"ដូនតានឹកស្រុក"និង"សំឡេង សត្វស្រណោះ"។

Phi

Rin:ដោយទេពកោសល្យរបស់ខ្លួនកវីខ្មែរបានបញ្ចូលពាក្យខ្មែរទៅក្នុងកំណាព្យ

ភាសាវៀតណាមប្រកបដោយសិល្បៈ

បង្កើនបន្ថែមនូវតម្លៃ

និងភាពទាក់ទាញរបស់បទនិពន្ធដល់អ្នកអាន។ជាពិសេសបង្កើតបានផលជា
វិជ្ជមាន សម្រាប់ការទំនាក់ទំនងរបៀបធម៌ ក្នុងសហគមន៍ជនជាតិវៀតណាម
ក្នុងសម័យផ្លាស់ថ្មី និងរួមបញ្ចូល។